

מימון ובנקאות

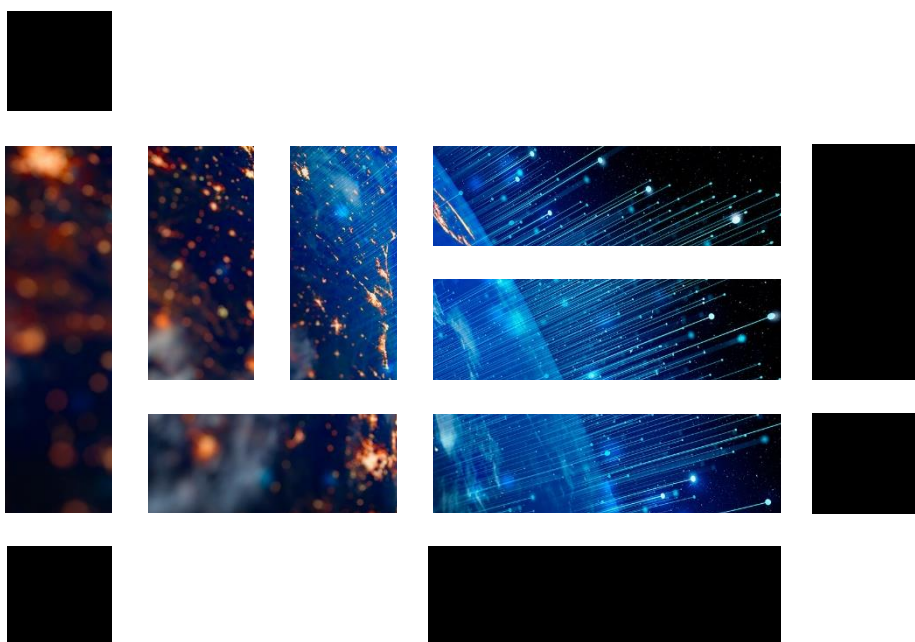
עדכוני חקיקה רגולציה ופסיקה

משרד גורניצקי | דצמבר 2022

חברות וחברים יקרים,

אנו שמחים להציג בפניכם את הניוזלטר המשפטי בתחום המימון והבנקאות עבור חודש **דצמבר 2022**. העדכון כולל סקירה תמציתית של החקיקה, הרגולציה והפסיקה המרכזיים לחודש זה בתחום המימון והבנקאות.

עו"ד אלי אליה, ראש תחום בנקאות ומימון
וצוות הניוזלטר המשפטי*

עדכוני רגולציה

1. הרשות לניירות ערך – הוראה למנהלי קרנות ולבעלי רישיון גדולים בדבר שילוב שיקולי סביבה, חברה וממשל בתהליכי קבלת החלטות השקעה או ניהול סיכונים (מיום: 19.12.2022)

ביום 19 בדצמבר 2022 פרסמה הרשות לניירות ערך ("הרשות") הוראה למנהלי קרנות ולבעלי רישיון גדולים ("קרנות ובעלי רישיון") בדבר שילוב שיקולי סביבה, חברה וממשל ("שיקולי ESG") בתהליכי קבלת החלטות השקעה או ניהול סיכונים ("ההוראה"). ההוראה פורסמה לפי סעיף 97(ב) לחוק השקעות משותפות בנאמנות, השת"נ"ד-1994, ולפי סעיף 28(ב) לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995.

ההוראה של הרשות עולה בקנה אחד עם התפישה הרווחת כיום בעולם לפיה שיקוף פעילות הגופים הפיננסיים בנושאי סביבה, חברה וממשל עשוי לתרום למשקיעים המביעים עניין בנושא, ולהועיל במניעת מצגים לא ברורים או מדויקים. כמו כן, הוראת הרשות מהווה קו ממשך למהלך, שהחל אשתקד, ושעניינו בפרסום המלצות לתאגידים המדווחים לפרסם דוח אחריות תאגידית, ולמהלכים של הרגולטורים הפיננסיים האחרים בישראל. חשוב להדגיש, וכפי שמצוין הדבר בהוראה הרשות, כי לשון ההוראה אינה מחייבת את הקרנות ובעלי הרישיון לשלב שיקולי ESG, אלא כל שהיא מחייבת אותם הוא למצות תהליך בחינה מעמיק בנושא, וככל שבסופו יוחלט שאין מקום לשלב שיקולי ESG כאמור, הרי שיש לתת ביטוי לכך בגילוי.

הוראת הרשות לקרנות ולבעלי הרישיון מורכבת משני שלבי ביצוע, ומועד השלמתם הוא עד שישה חודשים מיום פרסומה של ההוראה. השלב הראשון נוגע לעיבוד והטמעה, והוא קובע כי על מנהלי הקרנות ובעלי הרישיון לבחון האם יש מקום בראייתם לתת משקל לשיקולי ESG במסגרת עבודתם, בין השאר בתהליכי הערכת וניהול סיכונים, בתהליך בחירת ההשקעה, ובכל דרך אחרת. ביחס למנהלי הקרנות נקבע כי בחינת השאלה האמורה תעשה גם בנוגע להצבעות באספות הכלליות. עיקרו של השלב השני הינו בהחצנה ויישום, ובמסגרתו נדרשים מנהלי הקרנות ובעלי הרישיון לפרט בדוח מידי האם המדיניות שלהם כוללת שילוב של שיקולי ESG במסגרת שירותיהם (ובמידה שכן – באיזה באופן), ואת שיקוליהם בקביעת מדיניותם בנושא זה. לבסוף קובעת הוראת הרשות כי מנהלי הקרן ובעלי הרישיון נדרשים לבחון כיצד לדעתם ראוי לשקף למשקיע באופן אפקטיבי את יישום המדיניות שקבעו, כך שהאחרון יוכל בקלות להבינו והוא יהיה נגיש לו.

2. הודעה לעיתונות בנק ישראל – בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכת התשלומים (מיום: 11.12.2022)

ביום 11 דצמבר 2022 פרסם בנק ישראל כי בכוונתו לאפשר לגופים חדשים, לרבות חברות פינטק, ביטק, אגודות אשראי וחסכון, וגופי בנקאות רלוונטיים נוספים ("הגופים החדשים"), להתחבר לתשתיות של מערכות זה"ב, מס"ב וש"ב"א ("המערכות"). שבעבר היו נחלת הבנקים המסורתיים בלבד. הגישה למערכות התשלומים תאפשר למצטרפים החדשים להיעזר בתשתיות אלה על מנת להציע שירותי תשלום ושירותים פיננסיים נוספים. הודעתו של בנק ישראל כללה הנחיה למפעילי המערכות לפרסם את המועדים שבהם יוכלו הגופים החדשים להתחבר למערכות התשלומים במהלך השנתיים הקרובות ("מועדי ההצטרפות").

נבקש לעדכנכם כי ביום [17.1.2023](#) פרסם הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל את מועדי ההצטרפות. להלן המועדים:

- למערכת הזה"ב – באפריל ובנובמבר 2023; ביוני ובנובמבר 2024;
- למערכות המס"ב (זיכויים, חיוביים והעברת תשלומים, וכן תשלומים מידיים) – באפריל ובנובמבר 2023; ובאפריל ובנובמבר 2024;
- למערכות השב"א (כרטיסי חיוב ומכשירי בנק אוטומטיים ATM) – בינואר וביולי 2023; ובינואר וביולי 2024.

3. הרשות לניירות ערך – עמדת הסגל בדבר הרחבת דרישות הגילוי בנוגע לסיכון אשראי מצד חברות האשראי החוץ הבנקאי (מיום 5.12.2022)

ביום 5 בדצמבר 2022 פרסמה הרשות לניירות ערך ("הרשות") את עמדת סגל הרשות בנוגע לגילוי הנדרש על סיכון אשראי בדוחות הכספיים של תאגידים הפועלים בתחום האשראי החוץ בנקאי ("התאגידים" ו-"דרישות הגילוי"). דרישות הגילוי מצטרפות לפרסומים קודמים בשנת 2022 של הרשות שעסקו בגילוי על סיכונים בתחום האשראי החוץ-בנקאי, ושהגיעו בין השאר על רקע פרשות יונט קרדיט וגיבוי אחזקות שנחקרו על ידי הרשות. לזאת יש להוסיף את העובדה ששוק האשראי החוץ בנקאי בישראל נמצא במגמת צמיחה בשנים האחרונות (נכון להיום – 22 תאגידים מדווחים הפועלים בתחום); ושמטבע הדברים, סיכון האשראי אליו חשופים התאגידים הללו הוא סיכון משמעותי ומרכזי מבחינתם.

לעמדת סגל הרשות, **הגילוי הנדרש בנושא סיכון אשראי הוא כל מידע מהותי לתאגידים גם אם בדוחות הכספיים יתרת הפרשה או ההוצאה בגין הפסדי אשראי אינה מהותית מבחינה כמותית.** הבסיס לגילוי זה הינו תקן דיווח כספי בינלאומי 7, מכשירים פיננסיים: גילוי (IFRS 7), ומתודולוגיות מקובלות להערכת סיכונים אשראי לפיו מדגישות את איכות תיק האשראי ואת שיעור הפסד האשראי. בנוסף, עמדת הסגל כוללת גם מספר דגשים לתאגידים ביישומם את הוראות התקן, ואלה נוגעים לתחומים נוספים כגון גילויים בדבר הרכב התיק והשפעת בטוחות שמחזיק התאגיד כאמצעי לחיזוק האשראי. הבאנו בפניכם בתמצות כמה מן הדגשים:

1. גילוי בנושא מדיניות מדידת הפסדי אשראי – התאגידים נדרשים להסביר את "נוהגי ניהול סיכון האשראי", ואת "הנתונים, ההנחות וטכניקות האמידה" אשר שימשו אותם לצורך מדידת הפסדי האשראי החזויים. כך למשל, נדרשים התאגידים לספק תיאור מפורט של המדיניות החשבונאית למדידת הפסדי אשראי, הכולל בין השאר את אופן קביעתם את השאלה האם חלה עליה משמעותית בסיכון האשראי.

2. גילוי בדבר ריכוז סיכונים אשראי – התקן קובע כי תאגיד יכול מידע לגבי חשיפה לסיכון אשראי וריכוז סיכונים אשראי משמעותיים במועד הדיווח, לרבות תמצית נתונים כמותיים אודות חשיפת התאגיד לסיכונים, בהתבסס על המידע המוכן לצרכים פנימיים לאנשי המפתח בהנהלה של התאגיד. לדוגמה, תאגיד אשר העניק הלוואות רבות ללווים בתחום הנדל"ן היזמי בישראל, נדרש לתת גילוי לסיכון האשראי הנובע מהלוואות ליזמים בתחום הנדל"ן היזמי.

3. גילוי בדבר הרכב התיק (לפי רמת דירוג סיכונים אשראי) וגילוי אשראי – התאגידים נדרשים להציג את יתרת הלקוחות ברוטו, בהתאם לפירוט הנדרש בו, לפי רמות דירוג סיכון אשראי אשר תואמות את מספר הרמות המשמשות את התאגיד בדיווחיו הפנימיים לאנשי מפתח בהנהלה לצרכי ניהול סיכון האשראי.

4. בטוחות – תאגיד אשר מחזיק בבטוחות כאמצעי לחיזוק אשראי נדרש לכלול גילוי אודות השפעת הבטוחות על הסכום של הפסדי האשראי החזויים, תוך מתן התייחסות לחשיפה המרבית לסיכון האשראי של התאגיד מבלי להביא בחשבון את הבטוחות. כמו כן, התאגיד יספק גילוי על אודות מהות ואיכות הבטוחות, היקף הבטוחות והאם חלו שינויים משמעותיים כלשהם באיכות הבטוחות במהלך תקופת הדיווח.

עדכוני פסיקה

מחוזי

1

פסק הדין: **חדל"ת 60392-09-22 שלזינגר ואח' נ' א.מ.אייץ.אר 1 ניהול השקעות בע"מ ואח' (בית- המשפט המחוזי בתל אביב - יפו, בפני כבוד השופטת איריס לוי-עבודי).**

השורה התחתונה:

במסגרת בקשה למתן צו לפתיחת הליכים אשר הוגשה על ידי שותפים בשותפויות מוגבלות כנגד חברה המשמשת כשותף כללי של השותפויות דוחה בית המשפט את הבקשה וקובע כי המשקיעים אינם מהווים נושים של החברה (אלא של השותפויות עצמן שהן ישויות משפטיות נפרדות), ובהתאם – הליכי חדלות-הפירעון אינם מהווים את האכסניה המשפטית והדיונית הנכונה לבירור טענות אשר יכול ויש לשותפים המוגבלים השונים כלפי החברה, שמקומן בהליכים אזרחיים "רגילים".

פסק הדין בקצרה:

- פסק הדין עוסק בבקשה למתן צו לפתיחת הליכים ("הבקשה") אשר הוגשה נגד חברת א.מ.אייץ.אר 1 ניהול השקעות בע"מ ("החברה") על ידי משקיעים בחברה ("המבקשים"). החברה היא שותף כללי של מספר שותפויות מוגבלות הרשומות בישראל, כאשר המבקשים הינם משקיעים בשותפויות המוגבלות השונות. במסגרת הבקשה (ובקשות נוספות למתן סעדים זמניים שהוגשו במקביל) נטען כי החברה גייסה במשך שנים סכומי-עתק מהציבור ללא תסקיף ותוך ביצוע מעשי הונאה, וכי החברה מזה למעלה משנה אינה עומדת ואינה מסוגלת לעמוד בהתחייבויותיה כלפי המשקיעים, ואף פועלת שלא לטובת נושיה.
- במסגרת הדיון בבקשה בוחן בית המשפט את סעיף 6 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 ("חוק חדלות פירעון"), לפיו הרשאים להגיש בקשה למתן צו לפתיחת הליכים הינם התאגיד עצמו, נושה של התאגיד והיועץ המשפטי לממשלה, כאשר "נושה" מוגדר בסעיף 4 לחוק חדלות פירעון כ"מי שהחייב חב לו חוב", ו"חוב" מוגדר באותו סעיף כ"חוב ודאי או מותנה, קצוב או שאינו קצוב, בין שהגיע מועד פירעונו ובין שטרם הגיע", וזאת לשם הכרעה בשאלה האם המבקשים מהווים נושים של החברה, הרשאים להגיש בקשה למתן צו לפתיחת הליכים בעניינה.
- בית המשפט קובע כי התשובה לכך שלילית ובהתאם דוחה את הבקשה, וזאת מהסיבות שלהלן:
  - כאמור, החברה הינה חברה ישראלית המשמשת כשותף כללי של מספר שותפויות מוגבלות הרשומות בישראל, כאשר המבקשים הינם משקיעים באותן שותפויות מוגבלות. לשותף הכללי (החברה) נתונות כל סמכויות הניהול של השותפויות, לפי שיקול-דעתו הבלעדי.
  - מערכת החובות והזכויות של המבקשים (השותפים המוגבלים) אינה עם החברה, אלא עם השותפויות השונות, שהן ישויות משפטיות נפרדות, ועל אף המסמכים הרבים שהוצגו על-ידי המבקשים, אלו לא השכילו להצביע ולו על חוב אחד שהחברה, כחברה העומדת בפני עצמה, חבה להם.

○ בהתאם, בנסיבות כאמור, בהן לא הוכח כי החברה חבה חוב כלשהו למבקשים וכי הללו מהווים נושים של החברה, באופן המאפשר להם להגיש בקשה למתן צו לפתיחת הליכים בעניינה, הרי שיש לדחות את הבקשה.

• כן מצוין בית המשפט כי מעבר לכך שאין לחברה חובות כלפי המבקשים והמבקשים אינם נושים של החברה, הרי שאף מבחינה דיונית, וכן על-פי תכליתם, הליכי חדלות-הפירעון אינם מהווים את האכסניה המשפטית והדיונית הנכונה לבירור טענות אשר יכול ויש לשותפים המוגבלים השונים כלפי החברה, אשר מקומן בהליכים אזרחיים "רגילים". ההליך למתן צו לפתיחת הליכים הינו הליך מהיר יחסית, המתקיים בדרך-כלל על רקע נשייה ברורה למדי, והוא אינו הזירה הנכונה והמתאימה לבירור עצם קיומן של חבויות מורכבות, אשר לשם קביעתן נדרש הליך אזרחי שלם, על כל המשתמע מכך. זאת, לא כל שכן שתוצאתו של ההליך למתן צו לפתיחת הליכים עשויה להיות קיצונית והרסנית ביחס לתאגיד שבמוקד, והדבר מחייב משנה זהירות.

• עוד מצוין בית המשפט באמרת אגב כי גם טענת המבקשים לפיה נכון לנהל כאן הליך "קולקטיבי" הואיל והחברה היא השותף הכללי של כל השותפויות, מקומה בהליכים אזרחיים "רגילים" ולא דרך בקשה למתן צו לפתיחת הליכים נגד החברה. התייחסות לכלל השותפויות כאל ישות כלכלית אחת (באמצעות החברה, שהיא השותף הכללי בכל השותפויות), לא רק שסותרת את עיקרון האישייות המשפטית הנפרדת, אלא יכול שתפגע בשותפים מוגבלים שהשותפויות בהן השקיעו נחלו הצלחה, ובד בבד עשויה להטיב עם שותפים מוגבלים בשותפויות שמצב עסקיהן בעייתי יותר. אכן, יש להניח כי המשקיעים בכל אחת מן השותפויות נטלו על עצמם סיכונים וסיכויים שונים, ואין מקום לערב בין הדברים.

2. פסק הדין: חדל"ת 15599-05-21 אי.ג'י.א.פ.אי ישראל בע"מ נ' הממנה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי (בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, כבוד סגן הנשיא חגי ברנר).

השורה התחתונה:

- הכרעה במחלוקת מהותית בין נושא תפקיד לצד שלישי במסגרת הליך מתן הוראות בהתאם לסעיף 45 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תתאפשר מקום שבו יתקיימו כל התנאים הבאים:
  - בירור הסוגיה שבמחלוקת נדרש לצורך מתן הוראות לבעל התפקיד לשם ביצוע יעיל וראוי של תפקידו;
  - בירור המחלוקת לגופה אינו מצריך הכרעה בעובדות, או אינו מחייב בירור עובדתי מורכב, וניתן להכריע בעובדות בדרך פשוטה וקצרה.
  - בניהול ההליך בדרך מקוצרת אין כדי לגרום עיוות דין ופגיעה בזכויות דיוניות ומהותיות של בעל-דין.
- בהתאם לאמור ועל בסיס נסיבות המקרה, בית המשפט מצא כי ניתן להכריע במחלוקת בין הצדדים במסגרת הליך למתן הוראות, ולכן דחה את הבקשה לסילוק על הסף.

פסק הדין בקצרה:

- הנאמן בהליך חדלות הפירעון של מיכאל בן-ארי ("החייב") הגיש בקשה למתן הוראות נגד ורד כלש בן-ארי, גרושתו של החייב ("המשיבה"). במסגרתה ביקש לחייבה לשלם לקופת הנשייה סכומים שונים.
- המשיבה ביקשה לסלק את הבקשה על הסף וטענה כי הבקשה אינה מתאימה לבירור במתכונת דיונית של בקשה למתן הוראות בהיותה בקשה סבוכה ומורכבת, בה מגולל הנאמן אירועים שהתרחשו לפני למעלה מ-14 שנה.

עוד היא טענה כי ניהול ההליך בדרך זו יפגע באופן מהותי בזכויותיה הדיוניות, לרבות הזכות לקיים דיון מקדמי, לקיים הליך של גילוי מסמכים, הליכי עיון וכו'.

בית המשפט דן בבקשה לסילוק על הסף ודחה אותה מהטעמים הבאים:

- סעיף 45 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי עוסק בשאלה מהם העניינים שראוי וניתן לברר במתכונת הדיונית המקוצרת של בקשה למתן הוראות.

- הליך של מתן הוראות לא נועד לפתור מחלוקות עובדתיות מורכבות, אלא נועד ביסודו להיות **הליך מהיר ומקוצר**, במסגרתו מנחה בית המשפט את בעלי התפקיד מטעמו או מכריע בסכסוכים בלתי מורכבים בינם לבין צדדים שלישיים.

- בהתאם לכך, קובע הסעיף כי בקשה למתן הוראות תידון אם התקיימו שלושה תנאים:

- בירור העניין במסגרת בקשה למתן הוראות נדרש לשם ביצוע יעיל של תפקיד הנאמן;

- העניין אינו מחייב בירור עובדתי מורכב;

- אין בבירור העניין במסגרת בקשה למתן הוראות כדי לגרום לפגיעה מהותית בזכות דיונית של בעל דין.

- בית המשפט קבע כי במקרה זה אין ספק שמתקיים התנאי הראשון לפיו בירור העניין נדרש לשם ביצוע יעיל של תפקיד הנאמן, שהרי מדובר בטענות הנוגעות למסת הנכסים של החייב והחברה, ולנאמן ולנושים יש אינטרס ראשון במעלה שכל הכרעה בעניינים אלה תתקבל בהליך יעיל ומהיר.

- לעניין התנאי שני – הגם שמתוך עיון בטיעוני הצדדים נוצר רושם ראשוני של מחלוקות מורכבות עד מאוד, בסופו של דבר, **דומה כי בפועל המחלוקות אינן כה מורכבות**. למעשה, עיקר המורכבות של ההליך נובעת מכך שהנאמן כרך יחדי, באותה בקשה ממש, שורה ארוכה של עניינים, שכל אחד מהם, לו עמד בפני עצמו, לא היה מורכב יתר על המידה. יתרה מכך, ברור כי משיקולי יעילות דיונית אין כל היגיון להורות לנאמן להפריד באבחת חרב בין הסעדים שהוא מבקש נגד המשיבה, על מנת שכל אחד מהם יידון בנפרד בבקשה למתן הוראות משל עצמו. כמו כן, העובדה שהמשיבה הסתפקה בשלושה תצהירים בלבד, כמו גם הצהרת הנאמן שזמן החקירות הכולל של שלושת המצהירים על ידי הנאמן לא יעלה על ארבע שעות, מדברות בעד עצמן ומוכיחות כי הבירור העובדתי אינו כה מורכב כפי שהוא נראה מלכתחילה.

- אשר ל**תנאי השלישי**, בית המשפט מבהיר בהקשר זה כי לא **כל** פגיעה דיונית שומטת את הבסיס מתחת לניהול הליך של בקשה למתן הוראות, **אלא רק פגיעה מהותית**.

- בהקשר זה קבע בית המשפט קובע כי הפגיעה הדיונית שעלולה להיגרם למשיבה מחמת הבירור במתכונת של בקשה למתן הוראות, איננה גבוהה. זאת, בעיקר בשל כך שכאשר מתעוררת מחלוקת עובדתית, **הנטל הראייתי המוטל על נאמן הוא בדיוק אותו נטל המוטל על בעל דין אחר בהליך אזרחי**. לדעת בית המשפט, ניצבים בדרכו של הנאמן קשיים ראייתיים בלתי מבוטלים אשר נוטלים במידה רבה את עוקץ הפגיעה הדיונית שעלולה להיגרם למשיבה מחמת ניהול ההליך על דרך של בקשה למתן הוראות.

- לאור כל האמור סבור בית המשפט כי ניתן להכריע במחלוקת שבין הנאמן לבין המשיבה במסגרת בקשה למתן הוראות.

